Startagenda: Prioriterade energipolitiska reformer för en ny regering

Denna startagenda bygger på Energiföretagens reformagenda "Fördel Sverige" och lyfter de mest prioriterade energipolitiska reformerna för Sveriges nya regering. Genom snabba och tydliga beslut kan regeringen undanröja hinder och skapa den långsiktighet som krävs för energisystemets utveckling i takt med samhällsbehoven och för att Sveriges konkurrenskraft ska öka.

Säkra stabila spelregler för energisystemet genom en Energiberedning

- Elektrifieringen och den fossilfria omställningen förutsätter långsiktiga energipolitiska spelregler som ger investerare, industri och energiföretag tillräcklig trygghet att genomföra nödvändiga investeringar. Det krävs en bred politisk samsyn för att möjliggöra investeringar i omställningen. Energifrågorna måste därför behandlas i likt försvars- och pensionspolitiken, genom att samla riksdagspartierna brett i en parlamentarisk energiberedning.

Öka Sveriges konkurrenskraft genom elektrifiering som stöds av en aktiv näringspolitik

- Gör Sverige till det mest attraktiva landet för fossilfria investeringar, genom att bedriva en aktiv näringspolitik till stöd för omställning och elektrifieringen. Stå fast vid Sveriges och EU:s klimatmål och säkerställ långsiktiga och förutsägbara styrmedel såsom en stark utsläppshandel. Det skapar trygghet för de investeringar i elektrifiering, energiinfrastruktur och fossilfri produktion som krävs för omställningen och Sveriges konkurrenskraft.
- Det måste löna sig att välja el framför fossila alternativ. Genomför skyndsamt de delar av styrmedelsutredningen som bidrar till att fasa ut det skadliga beroendet av importerade fossila bränslen. Det gäller bland annat skärpt beskattning av fossila drivmedel och fordon, höjd reduktionsplikt, breddad elbilspremie, fortsatt stöd till tunga elfordon samt en avståndsbaserad och koldioxiddifferentierad vägskatt.
- Elskatten bör ses över inom ramen för en bred energiskattereform som stärker elektrifieringen, men utformas så att fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft och systemnytta inte försämras. Slopa även indexeringen av elskatten.

Stärk förutsättningarna för en effektiv elmarknad och konkurrenskraftiga elpriser

- Ge Svenska kraftnät i uppdrag att skyndsamt ta fram och offentliggöra en samlad plan för att stärka överföringskapaciteten mellan norra och södra Sverige. Planen bör omfatta såväl nödvändiga nätinvesteringar som andra kapacitetshöjande åtgärder, däribland avhjälpande åtgärder såsom mothandel.

ENERGI FÖRETAGEN

- Verka för att elområdena bör vara så stora som möjligt. Ge Svenska kraftnät i uppdrag att öka överföringskapaciteten och upphandla förbrukningsflexibilitet för att dämpa elpriserna.
- Värna elmarknadens prissignaler eftersom de skapar en samhällsekonomiskt effektiv elanvändning. Tillfälligt sänkt skatt och moms tillsammans med riktade stöd till ekonomiskt utsatta hushåll är relevanta verktyg vid en eventuell elpriskris.

Bygg ett robust och motståndskraftigt energisystem

- Besluta skyndsamt om en konkret målbild för energisystemets totalförsvarsförmåga. Målbilden behöver tydliggöra vilka förmågor som ska finnas, var och när de behövs samt vilka anläggningar som ska prioriteras och skyddas. Det kan exempelvis handla om ö-drift, dödnätsstart och lokal planerbar elproduktion.
- Säkerställ en tydlig styrning, ansvarsfördelning och prioritering av el- och värmesystemet som kan träda i kraft vid kris, höjd beredskap och i krig.
- Finansiering av ökade energiberedskapsförmågor bör ske genom skattemedel, exempelvis genom den ekonomiska ramen för det civila försvaret, inte genom elberedskapsavgiften eller genom att kostnaderna vältras över på enskilda företag och/eller kundkollektiv. Det gäller bland annat investeringar i fysiskt och fortifikatoriskt skydd, drifts- och drönarvärn, värmeberedskap, ö-driftsförmåga, beredskapslager och stärkt reparationsförmåga.

Ta vara på resurserna i fjärr- och kraftvärmen

- Genomför omgående (redan i BP 2027) en temporär sänkning av energiskatten på el för elpannor och värmepumpar i fjärrvärmeverksamhet, i syfte skapa bättre förutsättningar för den stora potentialen för flexibel elanvändning, bättre förutsättningar att nyttja lågtempererad restvärme, dämpa biobränslebehovet och påskynda utfasningen av kvarvarande fossila bränslen.
- Ta skyndsamt vidare förslagen från Energimyndighetens uppdrag att genomföra åtgärder för att stärka fjärr- och kraftvärmen (presenteras 1 okt).
- Driv den svenska positionen i EU om att all avfallsförbränning bör inkluderas i EU ETS efter 2030, men med en kortare övergångstid och på lika villkor för svenska anläggningar som redan idag ingår i ETS. Investeringar i koldioxidinfångning (CCUS) för avfallsförbränning behöver också stödjas i regelverket.
- Utökad statlig finansiering krävs för att möta de inriktningsmål för värmeberedskap som Energimyndigheten presenterat. Det införs tydliga mål för ö-driftsförmågan i energiförsörjningssektorns förmågeplan (10-årsplanen) där lokal elproduktion genom kraftvärmen har en viktig roll att spela.
- Slopa biooljeskatten för uppvärmningsbränsle, på samma sätt som gjorts för biodrivmedel. Det underlättar och påskynda utfasning av fossil olja i spets- och reservanläggningar.

Elnäten är en förutsättning för tillväxt

- Säkra långsiktiga och stabila investeringsvillkor för elnätsinvesteringar genom en reglering som möjliggör proaktiva investeringar, ökad nätkapacitet och rimlig avkastning på de investeringar som krävs för elektrifieringen. Den pågående om framtidens elnätsavgifter får inte skapa ytterligare osäkerhet om intäktsregleringen genom att öppna för nya förslag i frågor där Ei nu står inför beslut inför kommande reglerperiod.
- Korta anslutningsköerna och öka kapacitetsutnyttjandet genom att införa tydliga regler för flexibla och villkorade anslutningsavtal så att befintlig nätkapacitet kan användas mer effektivt så att företag, industri och ny elproduktion kan anslutas snabbare. Regelverket bör ge elnätsföretagen förutsättningar att möta det växande anslutningsbehovet utan onödiga väntetider.

Skapa förutsättningar för att elproduktionen kan byggas ut i takt med ökad efterfrågan

- För att möjliggöra en kostnadseffektiv utbyggnad av elsystemet behöver elsystemet, industrin och transportsektorn samverka och utvecklas i takt på ett sätt som inte krävts tidigare. Ihållande över- eller underskott på el leder till ökad osäkerhet, minskad konkurrenskraft och stora samhällskostnader.
- Stärk marknaden för långsiktiga elavtal för att minska risk och osäkerhet som möjliggör taktning mellan efterfrågan och utbud. Kreditgarantier för PPA:er och ytterligare åtgärder som minskar motpartsrisker och underlättar finansiering av ny elproduktion och elintensiva investeringar bör utredas.
- Då vi idag har en överskottssituation bör fokus i det korta perspektivet ligga på att accelerera elektrifieringen och öka elnätkapaciteten. Värna befintlig elproduktion och förbered för en snabb utbyggnad av ny produktion när elbehovet ökar:

Vattenkraft

- Säkerställ att genomförandet av den nationella planen för moderna miljövillkor, inklusive prövningar som berör Natura 2000-områden, sammantaget håller sig inom det nationella riktvärdet om högst 1,5 TWh produktionsförlust. Vattenkraftens betydelse för elproduktion, effekt, reglerförmåga, energilagring och försörjningstrygghet behöver få tillräcklig tyngd i prövningarna.
- Säkerställ en rättssäker och enhetlig tillämpning av miljökvalitetsnormen god ekologisk potential, i enlighet med EU-rätten och utan svensk överimplementering.
- Reformera vattenförvaltningen i linje med förslagen i Vattenförvaltningsutredningens betänkande En utvecklad vattenförvaltning (SOU 2019:66), med tydligare ansvar, stärkt nationell styrning och en mer förutsebar och enhetlig myndighetstillämpning.

Kärnkraft

- Säkerställ att de långsiktiga ramverken för finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft ligger fast och fortsätter att utvecklas även vid ett eventuellt regeringsskifte. Förutsättningarna behöver vara transparenta, beständiga och parlamentariskt hållbara.
- Utveckla ett långsiktigt och förutsägbart ramverk för mellanlagring och slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall från ny kärnkraft. Ansvar och risker bör fördelas så att den aktör som har rådighet över en finansiell risk också bär den.

Vindkraft

- Försvarsmaktens uppdrag behöver förtydligas att främja samexistens mellan försvaret och fossilfri elproduktion.
- Kommunernas vindkraftsersättning behöver bli förutsägbar och långsiktig genom att permanenta omfördelningen av fastighetsskatten.
- Reformera det kommunala vetot enligt förslaget i Prop. 2021/22:210 så att ett beslut om tillstyrkan från kommunen ska komma tidigare i processen, vara förutsägbart och kan ligga fast under hela tillståndsprövningen.
- Ta fram ett system för riskdelning för havsbaserad vindkraft att hålla i beredskap för att kunna nyttjas i framtiden i takt med utvecklingen av elefterfrågan.

*Läs mer på Energiföretagens hemsida eller kontakta **Anders Thor**, näringspolitisk chef.*

ENERGI FÖRETAGEN